

loopende artikelen, welke men samenvatte onder het begrip cruydenierye, voornamelijk betrokken uit Zuid-Europa; maar het waren ook mannen als de Vlaamsche kooplieden Pieter van der Haghe en Johan van der Veken die den stoot gaven tot de reederij en den handel op Afrika, Amerika en Oost-Indië. ¹⁾

Een en ander drong tot de groote uitbreiding in het laatste kwartaal, in het bijzonder in de laatste jaren van de 16e eeuw, waarop ik reeds wees in mijn eerste opstel, aanvankelijk vooral omvattend kleine huizen voor de vele uitgewekenen en welke uitbreiding, mèt den laten herbouw na den noodlottigen brand van 1563, nu samenwerkten om niet enkel het landelijk, maar in het algemeen het middeleeuwsch karakter van de stad grootendeels uit te wisschen. Van dit laatste slechts een zwakke afschaduwing latend in een klein deel van de landstad en in die weinige grootere bouwwerken als de St. Laurens en huizen als Engelenburch aan de Hoogstraat ²⁾, het huis naast Bulgersteyn, waar in 1488 Floris van Cralingen woonde en dat aan 't Roodezand, van 1566 tot aan zijn dood, omstreeks 1580, door Jonkheer Philips van Spangen bewoond. ³⁾ Maar zelfs het oude Gasthuis, zetel van de regeering, moest weldra plaats maken voor het fleurige Renaissance-Raadhuis, vermoedelijk ontworpen door de Stadstimmerlieden Adriaan Jansz. van Delft en Adriaan Leendertz van Noorden ⁴⁾, die echter daarbij den toren van het Gasthuis voor een deel nog in hun plan behielden. En had de staat der geldmiddelen na de voltooiing in 1606 van het in 1590 begonnen werk dit toegelaten, dan zou zeker niet zijn verworpen het voorstel van Vroedschap Willem Jansz van der Aa om den aankoop goed te keuren van het tegenover liggend huizenblok tusschen Hoogstraat en Steiger, aankoop door deze op eigen risico reeds bij voorbaat gedaan met de bedoeling dit blok te doen afbreken „om een heerlijk pleyn ende waterlucht voor het Stadshuys” te verkrijgen ⁵⁾.

1) Verg. Bijlsma, Rotterdam's Welvaren 1550-1650.

2) Over dit huis zie Hoyneck van Papendrecht, R. Jaarb. 1916.

3) Gifteboek n°. 6 f°. 193.

4) Verg. Dr. E. Wiersum R. Jaarboekje 1930.

5) Br. II blz. 463.